

"TEHETSÉGGONDOZÁS, TEHETSÉGFEJLESZTÉS"

pedagógus szakvizsga program

kurzusai

(Szakmai tárgyak)

TANTÁRGYLEÍRÁS

„TEHETSÉGGONDOZÁS, TEHETSÉGFEJLESZTÉS” szakvizsga program

A tantárgy címe: A tehetség definíciói, fajtái
Félév: őszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: összesen 20 óra
Kredit érték: 5 kredit

Intézet / Tanszék: Pszichológiai Intézet, Pedagógiai Pszichológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

1. A tehetség felfogásának története (ókor, középkor, reneszánsz, a tehetség pszichometriai korszaka, a kognitív pszichológia tehetségfelfogása)
2. A tehetségmodellek fejlődése (Cohn-modell, Renzulli „háromkörös” koncepciója, Mönks 3+3-as modellje, Czeizel „2x4+1” –es modellje, Gagné „megkülönböztető modellje”)
3. A tehetség, talentum, géniusz fogalma
 - A testi és szellemi, valamint a megállapítható és mérhető jellegek
 - Komplexitás a tehetségmodellekben
 - A tehetség eredete (G – E interakciója; a család, iskola, kortárs csoportok, társadalmi lehetőségek; adottság – képesség; kritikus időszak)
4. A biológiai öröklődés, az öröklődés három formája
 - Mendel I., II. és III. szabálya (a költői tehetség)
 - A Galton-szabályok, ős-örökség törvény és visszatérés az átlaghoz (a zenei tehetség)
 - A sokgénés öröklődés jellegzetességei
5. A géniuszok természetrajza
 - Nemi különbségek
 - A tehetségtérkép és a géniuszok gyakoriságának időbeni alakulása
 - A társadalmi lehetőségek és kulturális hatások; a magyarok tehetségessége
6. A sors-faktor
 - Az élet és egészség fontossága (a „Békássy-jelenség)
 - Lombroso „zseni-őrült” elmélete
 - Terman-vizsgálat
 - Korszerű álláspontok
7. Tehetségtípusok
 - Speciális képességek és jellemzőik tudomány- és képességterületek szerint (Gardner „többszörös intelligencia modellje”; a zenei-, költői-, matematikai és képzőművészeti tehetségek)
 - Típusok a tehetség megjelenése és társadalmi értéke szempontjából (Tannenbaum)
 - Kevert tipológiák (Gardner, Ogilvie)

Előfeltételek: A szakos kreditlista előírásai szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: kollokvium

TANTÁRGYLEÍRÁS

„TEHETSÉGGONDOZÁS, TEHETSÉGFEJLESZTÉS” szakvizsga program

A tantárgy címe: Tehetség és szocioemocionális fejlődés
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: összesen 10 óra
Kredit érték: 3 kredit

Intézet / Tanszék: Pszichológiai Intézet, Pedagógiai Pszichológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

Családi hatások

- Freeman: „melegház-hatás”
- a szülők szerepe: az érzelmi és szellemi fejlődésben, a tehetséggondozásban
- a születési sorrend, a testvérek száma
- nemi sztereotípiák és kapcsolata a tehetséggel
- az énkép alakulása, az önértékelés szerepe, kapcsolata a teljesítménnyel
- tehetséges gyermek nevelése a családban

Családi szerepzavarok

- elégtelen és túlzott ellátás
- identifikáció és alulteljesítés

Társas hatások

- külső diszinkronia (tanárok, szülők, kortársak és tehetség)
- belső diszinkronia (az akceleráció problémája, az érzelmi fejlődés relatív lemaradásának jelensége)
- a szegregált (elkülönített/tehetséggondozó) osztály pozitív és negatív következményei

Előfeltételek: A szakos kreditlista előírásai szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: kollokvium

Megjegyzés:

TANTÁRGYLEÍRÁS

„TEHETSÉGGONDOZÁS, TEHETSÉGFEJLESZTÉS” szakvizsga program

A tantárgy címe: Kreativitás, pedagógiai implikációk
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: összesen 10 óra
Kredit érték: 3 kredit

Intézet / Tanszék: Pszichológiai Intézet, Pedagógiai Pszichológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

1. A kreativitás fogalma
 - 1.1. A kreativitás fogalma
 - 1.2. A kreativitás kutatásának története (őskori, ókori, középkori, újkori történet, Szputnyik-sokk, Guilford)
 - 1.3. A kreativitás szerepe egyes tehetségmodellekben (Terman, Scheifelle, Otto, Marland, Cohn, Renzulli, Mönks)
2. A kreativitás megközelítési lehetőségei
 - 2.1. A kreatív produktum
 - 2.2. A kreatív folyamat
 - 2.3. A kreatív személy
 - 2.4. A kreativitás részképességei
3. A kreativitás mérése
 - 3.1. A kreativitás mérésének problémái
 - 3.2. Kreativitás tesztek leírása, felvétele, értékelése
 - 3.3. Kreativitás mérésére szolgáló feladatok alkotása
4. Pedagógiai implikációk
 - 4.1. A kreatív diák
 - 4.2. A kreatív pedagógus
 - 4.3. Tanulmányi , feladatok, feladatlapok, versenyek és kreativitás
 - 4.4. A kreativitás fejlesztése

Előfeltételek: A szakos kreditlista előírásai szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: kollokvium

Megjegyzés:

TANTÁRGYLEÍRÁS

„TEHETSÉGGONDOZÁS, TEHETSÉGFEJLESZTÉS” szakvizsga program

A tantárgy címe: A tehetséggondozás története
Félév: őszi
A tárgy típusa: előadás
Óraszám/hét: összesen 10 óra
Kredit érték: 3 kredit

Intézet / Tanszék: Pszichológiai Intézet, Pedagógiai Pszichológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

1. Tehetséggondozás a régmúltban
 - Az ókori Kína
 - Görögország
 - Róma, középkor, reneszánsz, reformáció
 - Törökország
 - Amerikai kolóniák
2. A tehetség tudományos kutatásának kezdetei a XIX. században
 - Galton munkássága. Az eugenika koncepciója
 - Lombroso és követői
3. A tehetség, mint intellektuális képesség
 - Az intelligenciavizsgálatok története
 - Az intelligenciastruktúra kutatásának története
 - Terman longitudinális kutatása
4. A tehetségfejlesztési mozgalom története az Egyesült Államokban
 - Termantól a Marland-jelentésig
 - A kormány szerepvállalásának alakulása
 - A Nemzeti Tehetségügyi Hivatal és a Nemzeti és Állami Tehetségügyi Vezetőképző Intézet
 - Állami és helyi intézkedések
 - A Tehetség-program
 - Új tendenciák és problémák a tehetségesek oktatásában
 - a) A tehetségesek oktatásának helyzete
 - b) Nemzeti jelentések az állami oktatásról, és ezek tehetségpedagógiai vonatkozásai
5. Tehetséggondozás Németországban
6. Tehetséggondozás Izraelben
7. A tehetséggondozás története Magyarországon
 - Első szakasz: a századfordulótól 1931-ig
 - Második szakasz: 1935-1948
 - Harmadik szakasz: 1979-től napjainkig

Előfeltételek: A szakos kreditlista előírásai szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: kollokvium

Megjegyzés:

TANTÁRGYLEÍRÁS

„TEHETSÉGGONDOZÁS, TEHETSÉGFEJLESZTÉS” szakvizsga program

A tantárgy címe: Tehetségdiagnosztika I., II.
Félév: őszi és tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: összesen 20 óra (10+10 óra)
Kredit érték: összesen 6 kredit (3+3 kredit)

Intézet / Tanszék: Pszichológiai Intézet, Pedagógiai Pszichológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

1. A tehetségazonosítás módszertani problémái
 - Az identifikáció alapját képező faktorok, a tehetséges és átlagos gyermek különbségei
 - A különféle identifikációs eszközök használatának problémái (életkori sajátosságok, plafonhatás stb.)
2. A különféle intellektuális képességek vizsgálata pszichológiai eszközök segítségével
 - Figyelem- és emlékezetvizsgáló eljárások (Piéron, Bourdon- próba szólisták, a vizuális memória vizsgálata összetett ábrákkal, Ranschburg-féle szópárok)
 - Pszichológiai tesztek az intelligencia mérésére: Raven, HAWIK, MAWI, IST, Cognitive Abilities Tests
 - A probléma megoldási folyamat vizsgálatának módszerei: Torrance- féle tesztbattéria, Szabad asszociációs teszt, szabadidő eltöltésének kérdőíve stb. Az alkotó gondolkodásra vonatkozó újabb elméletek (Sternberg és Lubart befektetési teóriája, Gardner-féle kreativitás fajták, Amabile-féle szociálpszichológiai megközelítés)
 - A személyiség ösztönző rendszerének vizsgálata: T.A.T., tanulási orientációs kérdőív, az iskolai motiváció kérdőíve, életkor és alkotás kapcsolata
3. Tanári vélemények a tehetség azonosításáról
 - Az értelmi képességek tantermi felismerésének nehézségei
 - A kreativitás felismerésének, vizsgálatának problematikája az osztályteremben
 - A tanár és a tehetséges diák kapcsolata: pozitív és negatív élmények
4. Diákok vélekedése tehetséges társaikról – hogyan „diagnosztizálnak” a diákok?
 - A Gagné-féle PEER's projekt

Előfeltételek: A szakos kreditlista előírásai szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: gyakorlati jegy

Megjegyzés:

TANTÁRGYLEÍRÁS

„TEHETSÉGGONDOZÁS, TEHETSÉGFEJLESZTÉS” szakvizsga program

A tantárgy címe: Tehetségfejlesztő programok, a programkészítés metodikája I., II., III.
Félév: mindkettő
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: összesen 40 óra (félévente 10+20+10)
Kredit érték: összesen 12 kredit (félévente 3+5+4)

Intézet / Tanszék: Pszichológiai Intézet, Pedagógiai Pszichológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

- A tehetségfejlesztés céljai, dilemmák.
- A fejlesztő programok fő alapelemei: gazdagítás, gyorsítás. A gazdagítás értelmezése, gazdagítási stratégiák, általános feltáró tevékenység, csoportos gyakorlatok, átfogó problémák megoldása.
- A fejlesztés szervezeti keretei: differenciálás a tanórán; szakkörök, blokkok, projektek; tehetségesek iskolája; tehetségesek külön osztálya; mentor-programok; nyári kurzusok; versenyek.
- A hatékony információ-feldolgozás mint az intenzív tehetségfejlesztés alapvető eszköze: tanulási stratégiák, technikák, vizsgálati módszerek ezek beméréséhez. közvetlen fejlesztés, közvetett fejlesztés.
- A pedagógiai értékelés mint a tehetségfejlesztő programok kritikus pontja: követelmények, az értékelés pszichológiai problémái, értékelés és motiváció, az önmagát beteljesítő jóslat, az értékelés mint rendszer.
- A tehetségfejlesztő programokat meghatározó nevelésfilozófiai, nevelésméleti, oktatásméleti megközelítések. A tehetségfejlesztő programok tervezése. Iskolakoncepciók, iskolafejlesztési alternatívák, alternatív iskolák.
- Tantervtípusok elemzése. A helyi tanterv készítésének céljairól, a helyi tantervkészítés rendszere, tantervmodellek a tehetségesek számára.
- A gazdagító programok készítésének elméleti és gyakorlati problémái. A tananyag kiválasztása és elrendezése az iskolai tantervben. Követelményrendszer az iskolai tantervekben. Differenciálás a tantervekben. Jártasságok, készségek, tevékenység.
- Tehetségfejlesztő tantervi stratégiák.
- A gazdagító programok értékelése: tantervi értékelés az iskolában, a programértékelés alapelemei.

Előfeltételek: A szakos kreditlista előírásai szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: gyakorlati jegy, záróvizsga.

Megjegyzés:

TANTÁRGYLEÍRÁS

„TEHETSÉGGONDOZÁS, TEHETSÉGFEJLESZTÉS” szakvizsga program

A tantárgy címe: Alulteljesítés és tanulási zavarok
Félév: őszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: összesen 10 óra
Kredit érték: 3 kredit

Intézet / Tanszék: Pszichológiai Intézet, Pedagógiai Pszichológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

1. A tanulási zavar fogalma, viselkedéses tünetei
2. A tanulási problémák lehetséges okai, magyarázó elméletei
3. A pedagógiai fejlesztés fő irányvonalai, a foglalkozás típusai, szervezeti keretei
4. Az alulteljesítés fogalma, az alulteljesítők azonosítása
5. Alulteljesítés szempontjából veszélyeztetett csoportok
6. Az alulteljesítés okai
7. Az önértékelés és az alulteljesítés kapcsolata
8. Lehetséges segítő intervenciók

Előfeltételek: A szakos kreditlista előírásai szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: gyakorlati jegy

Megjegyzés:

TANTÁRGYLEÍRÁS

„TEHETSÉGGONDOZÁS, TEHETSÉGFEJLESZTÉS” szakvizsga program

A tantárgy címe: Pedagógusszerep a tehetségfejlesztésben I., II.
Félév: mindkettő
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: összesen 20 óra (félévente 10+10)
Kredit érték: összesen 8 kredit (félévente 4+4)

Intézet / Tanszék: Pszichológiai Intézet, Pedagógiai Pszichológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

- Pedagógus-szerep: a pedagógusokkal szembeni elvárások; a tanári szerepviselkedés, a tanár pozíciói és státusza, szerepkonfliktus, feszültség és megoldás; a hagyományos szerepek dúsítása; a tehetségfejlesztő pedagógussal szembeni kihívások, elvárások, speciális személyiségjegyek és készségek, a személyiségközpontú tanár; a facilitátor karakterisztikumai, empátia, akceptálás, kongruencia; a mentorság.
- A pedagógus személyiségének felmérése és fejlesztése: domináns jellemzők; hiteles énközlés; facilitációs és mentori készségek felmérése és fejlesztése; a személyiségnek mint munkaeszköznek és a hatékony kommunikáció bázisának fejlesztése; feltáró, karbantartó és kezelési készségek, speciális jegyek erősítése, teacher self-service, én-dinamika térkép.
- A tanulók személyiségének felmérése és fejlesztése: domináns jellemzők; reális önismereti, önértékelési gyakorlatok, önismereti mérleg; saját kommunikációs eszközök felmérése, fejlesztése; a diákok felkészítése az önmenedzselésre és a tehetséggel való gazdálkodásra; fejlesztő interjú, egyéni arculatformálás, a személyiségsiker alapjai; értékép-készítés, interaktív viselkedés, életút-térkép, életpálya-tervezés; komplex hatásgyakorlatok.

Előfeltételek: A szakos kreditlista előírásai szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: gyakorlati jegy, záróvizsga.

Megjegyzés:

TANTÁRGYLEÍRÁS

„TEHETSÉGGONDOZÁS, TEHETSÉGFEJLESZTÉS” szakvizsga program

A tantárgy címe: Tehetségtanácsadás
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: összesen 10 óra
Kredit érték: 4 kredit

Intézet / Tanszék: Pszichológiai Intézet, Pedagógiai Pszichológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

- A tehetség tanácsadás szervezésének alapjai (a tehetség tanácsadás specifikus jegyei, formai szempontjai, menetének általános modellje, tartalmi sajátosságai)
- Tanácsadás a tehetségazonosítás, tehetséggondozó programba történő beválogatás során (a célok meghatározása, az alkalmazott tehetségkonceptió kiválasztása, a beválogatási kritériumok kidolgozása, a vizsgálat(sorozat) tervének kidolgozása, a válogatási modell meghatározása, a vizsgálat(sorozat) technikai és pénzügyi tervezése)
- Tanácsadás a tehetséggondozó programok tervezése, a tehetséggondozás során (a program tartalmi elemeinek, szervezeti formáinak, időbeli és pénzügyi kereteinek kidolgozása)
- A tehetség tanácsadás egyéb jellegzetes területei/témakörei (a pályaaorientációtól a tanulási és motivációs problémákon át a gyermek- és ifjúságvédelmi problémáig)

Előfeltételek: A szakos kreditlista előírásai szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: gyakorlati jegy, záróvizsga

Megjegyzés:

TANTÁRGYLEÍRÁS

„TEHETSÉGGONDOZÁS, TEHETSÉGFEJLESZTÉS” szakvizsga program

A tantárgy címe: Tehetségfejlesztés és kooperatív tanulás I., II.
Félév: mindkettő
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: összesen 20 óra (félévente 10+10)
Kredit érték: összesen 6 kredit (félévente 3+3)

Intézet / Tanszék: Pszichológiai Intézet, Pedagógiai Pszichológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

Az együttműködő tanulásnak a tehetséggondozásban betöltött szerepének megismertetésére épül a kooperatív tanulás rendszerének bemutatása. E tanulásszervezési rendszer a kortársi kapcsolatok erősítése, a társas készségek, érzelmi intelligencia fejlesztése, a hatékony tanulási technikák elsajátítása (önálló tanulás, információgyűjtés, a tanultak gyakorlati alkalmazása, problémamegoldás, kritikus gondolkodás, vitakészség), a differenciálás, motiváció terén szolgálják a tehetséges tanulók fejlesztését. A felkészítésben kiemelt szerepet kapnak a csoportok létrehozásának és fejlesztésének módszerei, a tanulók társas készségei formálásának pedagógiai módszerei, a kooperatív módszereknek a tanulás folyamatában való alkalmazási lehetőségei – különös tekintettel a fejlesztő hatás pszichológiai háttérmechanizmusaira. A kurzuson az előadás és az egyéni feladatmegoldás mellett központi szerepet kapnak a szituációs játékok, strukturált gyakorlatok, a kooperatív csoportmunka, videofelvételek feldolgozása – a témakörhöz kapcsolódó pedagógiai jártasságok, készségek, képességek kialakításának a céljával.

Előfeltételek: A szakos kreditlista előírásai szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: gyakorlati jegy

Megjegyzés:

TANTÁRGYLEÍRÁS

„TEHETSÉGGONDOZÁS, TEHETSÉGFEJLESZTÉS” szakvizsga program

A tantárgy címe: Képességstruktúrák és iskolai teljesítmény
Félév: tavaszi
A tárgy típusa: szeminárium
Óraszám/hét: összesen 10 óra
Kredit érték: 3 kredit

Intézet / Tanszék: Pszichológiai Intézet, Pedagógiai Pszichológiai Tanszék

A tantárgy leírása:

- A képesség pszichológiai fogalmának értelmezése. Kapcsolódó fogalmak: adottság, jártasság, készség, tehetség
- A képességstruktúrák és a képességek rendszere
- A mentális képességek és az iskolai teljesítmény (általános: figyelem, emlékezet; speciális: felismerő, következtető, strukturáló, átstrukturáló, alkotó)
- A nem intellektuális tényezők szerepe az iskolai teljesítményben
- A beszéd képessége
- Az olvasás képessége
- Az írás képessége
- Az írásbeli szövegalkotás képessége
- A matematikai képesség
- A képességek fejlesztése az iskolában
- Kritikai gondolkodás, kritikai olvasás
- A kurzus kidolgozójának kutatásai a szövegértési képesség fejlődéséről

Előfeltételek: A szakos kreditlista előírásai szerint.

A tárgyra való jelentkezés módja: Az aktuális félévi tanrend előírásai szerint.

Értékelés: gyakorlati jegy

Megjegyzés: